

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piacsor 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
A „nyilvántartás” cikkek sora után 15 kr előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Figyelmeztetésül.

Évnegyedes előfizetőink előfizetési határideje jövő hó elejével lejárván, tisztelettel kérjük előfizetésük megújítását.

Lapunk előfizetési ára:

Égészévre	12 ft.
Félévre	6 „
Évnegyedre	3 „
Egy órá	1 „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein János közép-utcai könyvkereskedésébe küldendők.

Kolozsvár, sept. 22-kén este 1862.

(D) Hazánk földbirtokossága azon kitünő birtokok után, melyeket a korszellel intő szavára az addig birtoktalan köznépnek odaszentelt, a kárpótlás utolsó filléreit veendi a tizedkárpótlásban.

A felsőbbleg, és idegen regime alatt kiadott rendszabályokkal ismeretlenség, s azoknak a birtokosságunkkal kevésbé érintkezett Bach-féle burocracia általi kezelése miatt, odajárulván még a gyors politikai változásokat önként követett törvénykezési zavarok: az urberiségek kitisztázása még maig sem történetelt meg, s a kárpótlás nem lehetett átvihető azon szabadsággal, melyet e fontos korkérdés igényelt volna; annál több figyelmet érdemel most a dézmakárpótlás kérdése.

E kérdés most a verificationál áll. A felsőes királyi főkörmányszék intézkedése folytán a bejelentett dézmakárpótlások valóítás végett nem rég küldettek ki a megyékre.

Tudni kell azonban, hogy két féle tized volt hazánkban. Egyik a földesuri, másik a fiscalis tized. Az utóbbit csekély tizedárendának a kincstár részére befizetése mellett bírták a földesurak, s szedték oly mértékben jobbágyaiktól, mint a többiek. Itt tehát az alaptulajdonosság a magyar államé volt, s a földesur, mint haszonbérli szerepel. Ennélfogva azon kérdés merül fel, kell-e ezen tizedet az államnak kárpótolnia, és ha kell azon árenda tőkéje fizetendő-e vissza, a mit a kincstár a haszonbérli földesuraktól szedett, vagy azon tized tőkéje, a mit az ily haszonbérli földesurak szedtek a fiscalis tized alatt álló jobbágyoktól? A két kérdés közti különbség értéklényeges; és állami szempontból roppant fontos. Ennélfogva a kormányzás ezen kérdés eldöntését az országgyűlésnek tartá fenn, addig pedig ő Felségének 1858 sept. 15-ki rendeleténél fogva el van határozva, hogy azon községekben, hol a földesurak ezen arendae censust fizettek, a tized ne vétessék föl kárpótlás alá.

Ezen kérdésben az a fontos, hogy a földesur a csak igen csekélyre menő dézma minort fizetvén a fiscusnak, ez ezere rész arányában sem állott azon javadalomhoz, melyet ezen dézmából a földesur vett; tehát a dézma eltörlése után a minor dézma díjának nem fizetése által a földesur éppen nincs kárpótolva azon veszteséért, mit a tized megszüntetésével szenvedett; ennek lehetett következménye, hogy udvari korlátnoksági válaszok adtak ily kérdésben, melyekben ki van fejezve, hogy a fenérintett fejedelmi rendeletnek a jog és igazság alapján történendő módosítása az országgyűlésre utaltatott.

A dézmakárpótlás kitisztázása végett a felsőes királyi főkörmányszék utasítást küldött ki a megyékre, melyben meghagyatik miké: „Vizsgáltassék meg a valóításakor a tized czime, hogy urbéri-e, arendae census, vagy folytonlagos kötelezettség mellett áll-e?”

Ezen intézkedés azonban a gyakorlati eljárás folytán nehezen juthat érvényre; mert nem minden bejelentés küldetik ki verificationora. A fennemlített fejedelmi rendelet következtében ugyan is azon eljárás követtetik, hogy mivel az

arendae census alatt birt tized ezuttal nem kárpótolatik, tehát azok ha be vannak is jelentve, nem küldetnek ki verificationora.

Az ily visszatartandó bejelentési táblákat a kormánysszék földtehermentesítési osztálya, a bejelentési komplexekből csak egyenkint válogathatja ki. Ezen eljárás a mellett, hogy az ily ellátását véghetetlenül hátráltatja, még más kellemetlenséget is von maga után, mi által egyes birtokosok tiszta tulajdona veszélyeztetik.

Lehetnek ugyan is esetek, hogy a hasonló elnevezésű falvak, vagy a hibáson följegyzettek összetévesztetnek; lehet eset, hogy az ős összeírás ellen is valaki jogi szempontból valaha kifogást tett, s pörét meg is nyerte, vagy talán kifogást tehet most?

Az első esetre nézve egy adatról már is értesültünk; így például Széplak-ot bejelentik Makray birtokképp, de Kolozsmegyéhez iratva, mint arendae census alatt álló helyet nem küldik ki Makray urhoz verificationora. Természetes, hogy Makray folyvást várja a verificationa való alkalmat; de az késik. És mi az oka? Ezen Makray birtok fekszik Belső-Szolnokmegyében Széplakon, ez nem állott soha arendae census alatt; a Kolozsmegyében fekvő Széplak pedig, hol Makraynak nincs is birtoka, census alatt állott. Így a helység névrokonsága miatt a tulajdonos bejelentése bereked, a hiba tán soha sem jön világosságra, ha nem nagyon szemes a birtokos.

A tizedkárpótlási rendelet szerint, a ki jogában sértve érzi magát, felelbezzhet az udvari korlátnoksághoz, amde ha valakinek birtoka a miatt, hogy vagy a bejelentésnél, vagy a félrevetésnél valami hiba csuszott be, most igazolás, s következőleg kárpótlás alá sem jön, holott jönni kellene; az ily birtok tulajdonosa nem felelbezzhet, mert e tárgy csak akkor jut tudomására, midőn látja, hogy a végén az ő bejelentése után csakugyan nem küldetik ki a kárpótlási utalványozás.

Ennek elenyésztetése végett czélszerű volna, ha a felsőes királyi főkörmányszék mindennemű bejelentést kiküldene verificationora, s az illető helységekben még egyszer így igazoltatnék az, mi tartozik az arendae censusos birtokok sorába, s nincs-e valami félreértés az ily helységek fölvetelében, s nincs-e az illető birtokosnak döntő adata arra, hogy az ily dézmaarenda iránti állítás ellenében határozottan ellent bizonyítson.

Ezen intézkedés az eljárást nem késlelteti, a gubernium ezen ügyet kezelő osztályának dolgait könnyíti, azon felül a helyszíneni után tekintés által tisztába hozza azt, hogy mik a kétségtelenül dézmaarenda alatt állott hazai birtokok? Mintán pedig ezen kérdés ellátása az országgyűlésre van utasítva, az ily birtokok helyszíneni tisztába hozatala hasznos előmunkálattul szolgál az országgyűlés részére.

Tehát a kormánysszék ily intézkedése semmi esetre sem árt, sőt éppen minden esetre használna ezen ügynek.

Még csak ez alkalommal legyen szabad a birtokosságot figyelmeztetnünk, hogy a verificationa ne küldjék idegen felhatalmazottjaikat, jelenjenek meg oda személyesen, vagy olyan tisztjeik által, kikről a nép tudja, hogy a dézma mekkoraságáról bizonyos tudomással bírnak. Mert igen könnyen meglehet, hogy a nép az idegen felhatalmazástól nem genirozva magát el fogja tagadni, hogy mennyi dézmát fizetett, és a földesur roppant károsodást szenvedhet.

Ezen figyelmeztetést annál szükségesebbnek látjuk, mert tudunk ügynökséget, melyre már ezen felül menő számú földbirtokos bizta át a verificationát, holott ez ügynökség tagjait soha sem látta sehol azon nép, mely egykor a földesuri dézmát fizette, s vallhat előttük akár mit; tudja, hogy ezek hazugságban nem fogják hagyni.

A gazdaság köréből.

A politikai újdonságok mult évi 49-ik és több számai alatt küldött éghetetlen házfedelek ismertetését és használatát említi nyitrai megyei birtokos Baeskádi Adolf tisztelt házunkfia, és iratában megemlíti és figyelmezteti a közönsé-

get, hogy vannak Nyitra megyében a szabadkai járásban régóta fennálló ugynevezett habana estrikszalma cserepek, melyek úgy vannak készítve, hogy a tűz a ház belső részébe be nem hathat. Ez pedig semmi más, mint szalmából készült és agyaggal egy faladikóba összetapasztott szalmacsutkók, melyek egyszerűn léceken egymáshá illesztve, nedves állapotban a házfedelére fölitétetnek.

Minden részben, ha valaki oly házfedelre tud előállítani, mely tűzmentes, az igen hasznos és azért tisztelt házunkfia e tekintetben a szegény nép hasznára és temérdek kárai kiküldése végett felszólítja a gazdaságosságot, hogy tegyen e részben kísérletet nem maga, de a nép javára; utazza be több gazda a helyeket, hol ezen habana fedelek találtak és beutazván, a fedelek megismertetését és készítését módját adja közönségre. En tehát gazdasági szempontból több nagy gazdaságokat Magyarországon is beutazván, a habana fedelek készítése módját láttam különösen Nagy-Czenken a híres magyar gépész Bokor Nándor kiskisítése után, a ki építvén magának a mezőn egy házat, azt a habana fedélzettel béborítottatta és meggyújtván kívülről a szalmát, az egész fedelét a tűzpróbának kitette és így megmutatta és bebizonyította, hogy a házfedelek eképpen fedve mentve vannak a tűz behatásától, mert a tűz a ház belső részébe be nem mehet.

Ilyen házfedelek Nyitra megyében Szabadicsban már több század óta léteznek, hol ezen Haba nevezett nemzetség lakik, melyről a házfedél nevezetnek. Ezen emberek magok mondják, hogy náluk több század óta tűz által károsodás nem volt, másképp is ezek oly munkások, mint a méhek, kik szüntelen dolgoznak és legnagyobb figyelmüket házuk czélszerű előmozdítására fordítják. Házfedele a haba nemzetségnek úgy van készítve, hogy a fedél belső része a tartó gerenda között mind sűvényfalak által el van választva és agyaggal, az is betapasztva, a házfedél is szobakká van alkalmazva; ezen fal elkészítése, mely a fedél eresztét kamarának használja, miután a fedél betörő része egy el van látva, hogy abban a birtokosnak szobája és egyszersmind kamarája is van. Ezen kamarák több részre fölosztva, ezekben tartja a haba gabonáját, úgy más több gazdasági számos takarmányait, melyekre kellő nagy gondot fordít azoknak megtisztítására. Ezen habafedelek használata nagyon czélszerű gazdasági épületeken, cselédházakra, különösen a hol sok cseléd van; czélszerű még oly helyeken, hol a selyemtenyésztés nagyban tizetik, ily helyeken leginkább megfelel a várakozásnak; de végre legegyszerűbb és hasznos volna ezeket a falakon alkalmazni és használatba hozni, hol még most is e veszedelmes régi szalmafedelt házak vannak, melyek minden időben a tűz temérdek kárainak vannak kitéve.

A haba nevű fedelek használata nem annyira a városokban, mint inkább falukra alkalmas és különösen nem a nagy gazdák számára való, hanem a szegény emberekére. Ez utóbbiakra annyiban is czélszerű, hogy ők azt maguk elkészíthetik, mert szalmájá majd mindegyiknek van, agyagot pedig még inkább találhat mindenütt. Igen hasznos volna tehát a nép között e fedelezés módját behozni, azért tehát annak alkalmazását nagyon is ajánlom az értelmesebb gazdáknak, hogy azt a nép közé behozni tartsák szükségesnek.

Igaz ugyan, hogy e fedelezés módja nagyon egyszerű, de az ha jó móddal készítik nem csak hasznos lesz, hanem kellemetes is; mert ezen fedél czélszerű alkalmazása nem éppen szép, de oly gazdasági épületet készíthet a gazda maga számára, különösen a kitűnő levő gazdaságában, mely ház aljánál alól is két szobát, egy konyhát és feljül a fedelen is szinte két szobát, egy kamarákat alkalmazhat, a hol gazdasági, nagyban levő takarmányait és más egyebet is félelem nélkül a tűz be nem hatásától bátoran elhelyeztethet; a mennyiben tehát alkalmas a habafedelek alkalmazása a népre nézve, annyiban én azt közhírré kívánom tenni. A mi pedig ezen fedelek készítése módját illeti, mint-hogy azt le nem írhatom, azért azt tetteleg bemutatni kívánom, kik érdekesnek fogják tartani azt megnezni vagy megtekinteni, most közelebbről itt Kolozsvárt a gazdasági egyesület kertjében az ott levő szorgalmas kertészszel együtt készítetünk egy néhány haba nevű estriket vagy szalmacserepeket, mennyiben az ott meglevő anyagok kiszolgáltatása engedte; azokat egy 61 hosszú és egy 61 széles fedélzetre alkalmaztuk a végett, hogy a ki ezen fedelek készítése módját akarja megfigyelni vagy látni, azt a gazdasági egyesület kertjében megláthatja, melyeket ha hasznosnak és czélszerűnek talál, azokat értelmes belátása által még nagyobb tökéletességre viheti vagy teheti; az ész több részben tehet javításokat, úgy ezen haba fedelek készítésében és alkalmazása által még jobbat gondolhat s tehet, mennyit én tehettem; e részben én csak megmutatás kép szolgálhatok a gazdaságosság előtt, a többi teendőket e tekintetben minden ügyes gazdának figyelmébe és további belátására bízom és ajánlom.

Buczy Emil.

Háromszék. Orbai, sept. 12-én 1862.
(Folytatás és vége.)

A 42 tagból álló bizottság Háromszéken is alakulban van. A négy legfőbb birtokosok közé gróf Kálnoki Dénes, Sz. Lélek közönség, Bikfalva közönség és báró Apór Géza számítandók. A nagy birtokosoknak választási ívüket

István 14 szavazattal. Iparosok részéről: Bogdán András, Gál Károly; pótló: Melik Kristóf.

Lengyelország 1863-ban, Csehország pedig 1864-ben ünneplik meg létezésük ezredik évfordulóját. A nagyszerű nemzeti ünnepély programját már tervezgetik a lengyel lapok.

— Grammont hg, francia követ a bécsi udvarnál, néhány nap óta Pesten van, és tegnapelőtt gr. Coronini tábornagynak ő exelájával Gödöllőre vadászatra ment.

— Borzasztó jégzápor volt múlt hó 29-dikén Lithvánia Uzda városában. Font súlyú jég esett pyramisalakban, s kélnegyszög mértföldnyi területen megsemmített minden veteményt. A szabadban levő állatokat a jég mind agyonverte, több ház összedőlt; a háztetők lerokkadtak, és számtalan emberélet is a vihar áldozatául esett. A kárt egy millió ftra teszik.

— Lauffer és Stolp kiadásában következő könyvek jelentek meg: 1) Nayad fürdő album, Balázs Sándor, Huszár Imre és Rózságy Antal által szerkesztve, tartalma képezés, beszédek, versek, leírások, s néhány szebb fürdőhelyünk azélményeinek tájképe. Ára 2 ftr. 2) Napoleon eszméi, francziából fordította Huszár Imre, ára 80 kr. 3) Magyarország földrajza e korona többi tartományaival együtt tanodái és magányhasználatra írta Beneze Paulin. Ára 48 krajczár o. ért.

Nyilatkozat.

Becses lapja a „Kolozsvári Közlöny“ idei 129-ik száma „Gyergyói“ név alatt kisasszonybó 29 diki kelettel egy cikket tartalmaz, melynek zárpontja a Gyergyó-Alfalu és Killyénfalvában ugyanazon hó 25- és 26-án történt szerencsétlen tűzvész kitörésénél meg nem jelent, s így igénybe nem vehetett gyergyószentmiklósi új tűzifecskendő át nem küldésért, nemcsak hogy személyemet igaztalanul vádolja, sőt gunyorosan jegyzi meg, hogy annak szépfestékét s esin kerekeit inkább kimélem, mintsem felebarátim szerencsétlenségén segítenék, s egyszerűságot alaptalan s általa be nem bizonyítható megtestesült ellentétét állítja fel egyénisémet, a dicső „Viribus unitis“ jelszónak.

Mint hogy ezen cikkszáradek következtében, becsteltem az olvasó nemesség előtt mélyen sértőleg ragalmaztatott, becsteltem közösen parancsolta költelmek tartom, a már közhírré tett s a közvélemény előtt jellememet szennyfolttal bélyegző hamis ráfogást annál inkább határozottan visszautasítom, mint hogy kisasszonybó 24-kén községi ügyek eligazítása végett hivatalosan Tölgyesbe utazván, onnan csakis 27-én éjeli 2 órakor érkeztem bába, s így a fenemített tűzvész ideje alatt jelen nem is lehettem. Ezen hiteles érvt s mindenkor bebizonyítható igazolásomból tisztán kiviláglik, hogy cikkirónak a fölöttem végrehajtott „sine me, de me“ elvt pálcázatrése alaptalan állítás és hamis ráfogás *).

Gy. Szentmiklós, sept. 13. 1862.

Balázs Mihály.

Gy. Szentmiklós község bírája.

POLITIKAI HIREK.

FRANCIAORSZÁG. Páris, sept. 15. Lagueroniere-nek az olasz kérdéssel irt cikkei nem találnak viszbangra a francia közvéleményben. A lapok, még a clericalisokat sem véve ki, egyhangulag ellene nyilatkoznak; és senki sem hiszi, hogy Loguer. ur programszerű cikkei irányadó helyről volnának sugalmazva. A félhivatalos „Constitutionnel“ következőleg ír a római kérdés megoldásáról: A császári kormány tizenhárom év óta védelmezi a szent atyát és a pápaság függetlenségét. De Franciaországnak a szent atyát iránti ezen rendíthetetlen rokonszenvéből s azon állásból, melyet az események folytan kegytelenített tizenhárom év óta el foglalni, nem észszert az következtetni: mintha célja volna örökre erővel védelmezni a pápai kormányt. Ha Franciaország egyfelől kötelességeit tekintti biztosítani a pápa függetlenségét, másfelől kötelességeit tekintti a népek szabadságának tisztelését is. A jelenlegi helyzet tehát teljesen átmeneti, s occupatióknak célja mindig az volt, hogy a pápát kibékítse népével, egyiket mint másikat védelmezvén külső beavatkozások ellen. Minden oda mutat, hogy az általunk kitűzött cél nemsokára el lesz érve. Valóban miként beszél a római udvar? Mit hoznak fel ismételve a szentszéki miniszterei és diplomatai, az irók, a Vatican eszméinek rendes közgei, nevezetesen a „Monde“ ezimű lap? Egyezően kijelentik mindnyájan, hogy a pápa mindenkor szeretett fejedelmek alattvalóinak, s ha Rómában ellenséges érzelmek nyilatkoznak a pápai hatalom ellen, azokat idegen mesterkedéseknek és sugallatoknak kell tulajdonítani. Ha így áll a dolog — pedig meg kell vallani, hogy az ismételt bizonyítékok tekintélyesek — a megoldás kevésbé nehéz, kevésbé távoli, mint tán fölteszik. Ez esetben csupán a római kormánynak kültámadás elleni védelme forog kérdésben. Fentartva benn a nép kíváncsiánál fogva, véde kívülről minden idegen támadás ellen, forma szerinti nyilatkozata által Franciaországnak, melynek szava oly erős mint kardja, az occupatióra nem lehet többé ok.

A „Magyar Sajtó“ párisi levelezője nem tulajdonit a fenebbi cikkeknek nagy fontosságot, mivel a „Const.“ a francia kormányon azon tagjait képviseli, kik ez idő szerinti kisebbségben vannak. Azonban a „Const.“ nem az egyedüli félhivatalos közlöny, mely kikél a „France“ olaszországi programja ellen; a „Patrie“ is nyomatköszön ellene mond, mert az szerinte csak Ausztriának kedvezne. A régi rendszer néhány imádója, írja „Patrie“, álmódoszhatik ilyesmirel, de midőn e tervet valósnit akarnák, akkor látandják át, hogy nem képesek annak megfelelni. A „Constitutionnel“

*) Azt hisszük, hogy azon értesítés írója látván, hogy a tűzvész színterén a szentmiklósi vízipuska meg nem jelent, teljes joggal emelt vádat a falusbíró ellen, kinek kötelessége lett volna a tűzoltó szerkezt elküldeni, s éppen nem tartozott azt tudni, hon volt-e a falusbíró vagy nem? Mintán azonban a fenebbi nyilatkozatból kitünik, hogy nem volt hon, ezáltal igazolva van a falusbíró s a vád súlyos azon falusi előjárókra esik, a kik hon voltak, s nem siettek segítségre. De mitán tény az, hogy a tűzoltószerkezt meg nem jelentek, a levelezőnek teljes joga volt azon vádat feltenni, a mit feltett.

Szerk.

czikket, melyet Persigny által hisznek sugalmazottnak, igen kedvezőleg fogadta a párisi közvélemény s némely rózsásabb reményekkel már ki is tűzik a francia helyőrség Rómában maradásának határidejét s ez: a jövő tavasz.

OLASZORSZÁG. Turin, sept. 17. A hivatalos lap Lagueroniere-nek a „France“-ban közölt cikkeire vonatkozólag kijelenti, hogy az olasz egységi kérdés nem vizsgálthatatik congressus által. A „Monarchia naz.“ pedig e kérdéssel következőleg ír: A kormány azt az ígéretet tette aug. 3-i kiáltványában, hogy a rendet, a hol megzavarattott, helyreállítja s egyszerűságot teljes igazságszolgáltatást fog követelni Olaszország részére. Az ígéret első része már teljesült; második részét e napokban törekszik beváltani. Olaszország csak a végett fogna egy európai congressusban részt venni, hogy az egység következményeit követelje; az egység pedig mindaddig nem teljes, míg Róma nem lesz a főváros. A fenebbi nyilatkozatokkal teljesen összhangzik a „P. Li.“ turini levelezőjének következő tudósítása: A király e hó 14-kén Forlóból (előbb pápabirtoki város) küldöttséget fogadott el, mely Pia herczegnő férjhez menetelére jött szerencsekívánatait nyilvánítani, de sok politikát vegyített az üdvözlésbe s névszerint a római kérdést érintette. A király erre így válaszolt: Jól ismeri azon nagy jelentőséget, mely a római kérdés megoldásában rejlik egész Olaszország, és különösen a közép olaszországi tartományok lakóira nézve. A király épp oly élelken óhajta a megoldást, mint ők s örvend, hogy biztosíthatja őket, hogy a kérdés az 1862-ik év folytán, Olaszország és a katolikus világ legnagyobb meglepődésére meg fog oldatni. E nyilatkozat a küldöttségre nagy benyomást tett. Albicini gróf, a küldöttség vezetője kérdezte a királytól: Szabad lesz-e e vigasztos reményteljes szavakat elmondania azon város lakóinak, mely őket küldötte. Mire ő felsége azt felelte, hogy nemsokára szabad, hanem arra fel is szólítja. — Egész bizonyossággal állítja, hogy a kamara octoberben fel fog oszlatatni; az új választások azonban nehezen fognak oly parlamentet eredményezni, a mely Ratazzi óhajtsáinak megfelelően. Cialdini hosszú emlékiratot adott be a déli tarományok állapotról s erősen rendszabályokat sugalmaz. Lamarmora is hasonló javaslatokat tesz a bandák maradványainak s a camorristáknak gyökeres kiirtására. Azt indítványozza, hogy a folyók Sardinia-ba deportáltassanak. A nevezett két katonai tekintély befolyásának tulajdonítják, hogy a kormány a már egyszer elfogadott közböcsanát eszméjétől ismét ellállott. Azt mondják, hogy a király nagyon le volt verve a ministerium ezen újabb határozata következtében, s az illető rendeletet csak hosszas vonakodás után írta alá. „En semmi jót nem látok e rendszabályban — mondá Nigra miniszternek — mi most az egész világgal rozslában állunk. Angliával elrontottuk a barátságot; Franciaországgal szakított pontján állunk; ha őkök miatt saját népemmel is meghasonlok, egészen elszigetelve fogok állni.“

Garibaldi egészségi állapotáról, egy londoni távirat szerint Partridge sebész jelenti, hogy a golyó Garibaldi boka-csontját törte el s a csuklót láthatóvá tette. Egyébiránt a seb nincs felgyuladva, javulásban van s a beteg állapota kielégítő.

A római nemzeti bizottmány következő felhívást adott ki: „Rómaiak! A délolaszországi véres események teljesen igazolták a comitő tanácsait, midőn benneteket arra intett, hogy vigyázatlan kísérletektől őrizkedjétek. Ügyetlen barátságok, s roskaraktu ellenségek, guny és alatomos tanácsok által elhamarkodott lépésre akartak birni benneteket, mely a helyett, hogy Rómát felszabadította volna, Olaszországot újabb szerencsétlenségbe döntöndi, és a reactionnak újabb előnyöket adott volna. Mig a liberalis Európa fájdalommal látta, hogy egy nemes és szeretett férfin szenvedélyei által elragadtatva, a lázadás zászlóját lobogtatja, az alatt a reactionarius Európa ismét új reményeket táplált, és legkevésbé sem titkolta istentelen örömet. A törvény győzött, és a lázadás elnyomatott. A félökök bátorságot nyertek, és elleneik zavarba jöttek. Rómaiak! Ne kétkedjétek, Róma szabad lesz, a megváltás napja óriás léptekkel közeleg. A király hangja, melylyel a nemzet jogait követeli, viszbangra talál egész Európában. Európa nem engedheti tovább, hogy egy nemzet, verét testvérgyilkos harcban ontsa, egy javíthatatlan osztály kedvéért, mely fenhangon diésekszik vele, hogy minden polgárisodásnak ellensége, s a megváltó tisztátant a haladás ellenségevé bélyegzi. Legyetek türelemmel, mig az ige testté válik. A próbáltatás ezen ideje alatt pedig oly magatartást tanusítsatok, milyen egy elnyomott népbe, elnyomói ellenében illik. Félkezzétek jogos haragotokat, s mutassátok meg Európának, hogy tünni tudtok, bizván az igazság győzelmében, s mert tudjátok, hogy közöttek és elnyomottok között semmi sem közös. Tanusítsátok vissza azokat, kik kíváncsiságból elnyomottok bacchanaliát nézegetik, mondjátok meg nekik, hogy ez ostobaság sokba kerülhet nekik; mert azok, kik a nemzeti érzelmét büntetlenül megsérteni nem engedik, alkalmas pillanatban, könnyen nagy rendtelenséget idézhetnek elő a tömegben, s a rendtelenség rájuk néve veszélyes lehet. Éljen Olaszország! Éljen Victor Emanuel!

NÉMETORSZÁG. Berlin, sept. 19. A követek házának valamint a pénzügyi bizottmánynak 17-i ülésében a hadügyi költségvetést illetően a kormány némi közvetítési hajlamot mutatván, mindenki azon reményben volt, hogy a dolog nem fog szakításra menni a ministerium és parlament között. 18-án azonban a vita nem várt fordulót vett; a hadügyminiszter az 1863-ra vonatkozó módosítványt elvetette, minek következtében a pénzügyi bizottmány kimondotta, hogy minden további tárgyalás haszontalan. A „National Ztg.“ írja: A követek házában azt beszélték, hogy a pénzügyminiszter elbocsátott; a hadügyminiszter is beadta lemondását, de az még nem fogadtatott el.

OROSZ- és LENGYELORSZÁG. Varsó, sept. 15. A lengyel nemesség feliratáról s annak következtében Zamoysskinnak Szt. Pétervárra kísértetéséről a „Bresl. Ztg.“ következő részleteket közöl: Midőn az emlékirat elkészült, Zamoysski kijelenté, hogy ő ezt aláírások nélkül nem fogadja el. A jelenvolt egy pár száz nemes ember közül csak mintegy hetvenen szánták rá magukat olyan okmány aláírására,

melyet ők maguk is merész lépésnek tartottak, s a mit sokan merő képtelenségnek jelentettek ki, névszerint több varsói előkelő polgár, a kik szinte felszólították a részvevőre. Így állott ez ügy ma reggelig, a midőn a város főparancsnoka Bebutow hg. s nemsokára utána Muchanow rendőrök Zamoysskinnal megjelentek, kik azonnal a Lazienki palotába ment, s onnan visszatérve tisztent a varsó-pétvári pályaudvarba ment, a honnan külön vonattal Szt. Pétervárra utazott. Zamoysski palotájától a pályaudvarig erősen meg volt rakva az ut rend- és csendőrökkel, s alig telt bele három óra, Bebutow megjelenésétől Zamoysskinnal, ez utóbbinak elutaszásaig, Zamoysski elutaszása után háza megmotoztatott, s a rendőrség elkobozta a nemesek által aláírt levelet. Azt beszélék, hogy Zamoysski nem akarta elfogadni Bebutowot és Muchanowot, kik mint magán egyének jelentették be magukat nála; hanem aztán a hg. parancsára, melyet Muchanow szóval adott tudtára, tisztent megjelent a nbg. A hg. röviden tudtára adta, hogy a gróf magavi-selete törvénytelen, s e miatt a czár előtt személyesen kellend magát kimentenie. A grófot fia kíséri Szt. Pétervárra, s katonakiséret is megy a vonattal. A „Dziennik Powozeczni“ így ír ezen esetről: A napokban több földbirtokos törvénytelen módon felhivatván, összejött Varsóban, s Zamoysski András grófnál tartott tanácskozások következtében egy hozzá intézendő felszólítást szerkesztettek, mely ugyszólván magában foglalja az ország kívánságait, mely felszólítás túllép az ország intézményei korlátán. O félése kormányra nem fogja ettünni, hogy magán egyének gyülekezete egy alkotmányozó testület tekintélyével ruházza fel magát, s hogy akárki a császár és király alattvalói közül, az ily gyülekezetek vezérével s közegével léphessen fel. Ezen, a közrenddel ellenkező eljárásáért Zamoysski gróf uralkodója előtt tartozik felelni. És ezen okból küldetett ma reggel Zamoysski gróf Szt. Pétervárra.

A nemesek gyűlésének okául Zamoysski grófnak a nbg. előtt tett, s lapunkban is érintett bizalmas szavai szolgáltak; kik bátran megmondá, „hogy ő mint magán egyén, nincs felhatalmazva senki és semmi által nemzete nevében szólni, de értekezni fog honfittaisaival, s közlenni ő fenségével azok vélekedését.“ Erre következők a nemesek gyűlései Zamoysski házánál s az ő hozzá intézendő emlékirat, melyet ő a nagyherczegnék terjesztett volna fel. Ezen emlékirat számos másolatban forog kézen; ki van benne mondva, hogy az ország kívánságai csak akkor lesznek kielégítve, hogy ha Lengyelország a természet által kijelölt régi határait s függetlenségét visszar nyeri. Mert a nemzet által végtelen idők óta szenvedett nyomorgatások csak bátorsággal edzették, s megerősítik azon reményében, hogy évszázadok folytan szerzett jogait, melyektől erőszakkal megfosztott, végre is vissza fogja szerezhetni. Se haditörvénszék, sem bebtörvénszék, sem számkivettetések, sem kivégzések nem fogják a nemzetet kitűzött céljától visszaraszatni; sőt kitartóbbá teendik, s még nagyobb erőfeszítésre ösztönzik.

TÖRÖKORSZÁG. Konstantinápoly, sept. 15. A francia követ újabb ellenvetéseket tett a Szokol, Usitza és Belgrad vártak tárgyalban két egyezmény ellen. Híre jár, hogy a szultán a Montenegróval kezdett békeelőzményeket elvetette s feltétlen hódolást követel. Másfelől a „Levant Herald“ azt írja, hogy a béke feltételei közt, a már említve volt katonai uton és őrházakon kívül, az is ott van, hogy a montenegróiak sztkéségeit, fegyveres és löszeren kívül, Spizzából hozhassák, és hogy bizonyos török területekre engedtessek át nekik mívelés alá s az adó alól felmentessenek.

AMERIKA. Uj-York, sept. 8. Híre jár, hogy a déliek Harpers Ferry felé mozognak; egy Polesvillenél Marylandban vívott csatáról is beszélnek. Az eredmény nem tudatik. Az unionisták kiütrik Aquia-Creekot. Egy hivatalos jelentés szerint a külföldön levő szövetségi papírok szelvényei díjmentesek. Pope tábornokot a virginiai parancsnokságtól fölmentették s az éjszakknyugati hadtest parancsnokává nevezték ki. A déliek visszavonultak Washington környékéből. 5000 ember átlépte a Potomacot s elfoglalták Frederiket Marylandban. Híre jár, hogy Jackson szintén odaérkezett 4000 emberrel. A déliek Pensylvániában szándékoznak működni Washington és Baltimore megtámadása végett. A délieknek Frederik elleni működését a szövetséges csapatok által nyert segítség Martinsburg és Harpers-Ferryt elvágta. A déliek előnyomulása folytán a szövetségesek Nashvillet odahagyták.

Ujabbak. A nápolyi semmisítő törvénszék biztossági szempontból elrendelte, hogy Garibaldi pere semmiesetre se tárgyalassék a calabrai esküdtszék előtt, s a milanoi semmisítő törvénszékét megkereste, hogy jelölne ki alkalmas esküdtszéket. A per tehát lombardiai esküdték által fog tárgyalatni. Miután Olaszországban még most is két semmisítő törvénszék működik, Garibaldi lázadása Siciliában kezdődén és Calabriában végződén, perének is ott kellene tárgyalatni. Garibaldi környezetéből jelentik 13-ról, hogy néhány nap óta sokkal jobban érzi magát. Az orvosok nézete szerint azonban még most sem mult el minden veszély. A modenai herczeg a legutóbbi események által felbátoritva, Parma és Modenából jövő szökevények által ismét kiegészítette hadserégét. Miután a garibaldiféle mozgalom újabb időben a kormány egész erejét igénybe vette, Nápolyban a rablóbandák ismét neki bátorodtak. Különösen sokat szenvedtek miattuk Capitanata és Basilicata tartományok. Az ostromállapot azonban csakhamar segített a bajon. A kormány az ott felhalmozott seregeket a rablók kiirtására használta fel. Azok, kik a rablókkel összeköttetésben állottak, s őket segélyezték, haditörvénszékileg agyonlővették. A Tristany haláláról szóló hír ugy látszik nem valósul. Nemrégiben ismét jelentkezett Issolanál, hol a bersaglieriket lesbe akarta csalni, mi azonban nem sikerült neki. Egy bersaglieri azonban mégis áldozatul esett,

mit megboszulandók, a többiek megtámadták a bandát s többeket megsebesítettek abból. Tristany egész csapata jelenleg csak 80 nagyobb, részint külföldi tagból áll.

— A konstantinápolyi követi értekezlet a szerb kérdést illetőleg következő 12 pontban állapodott meg: 1) A törökök kitakarodnak a külvárosból; 2) a fellegvár biztosítani fog a várkör kiterjedése által, mely célból a törökváros, s ha a szükség úgy hozza magával, a szerb kormány beleegyezésével néhány szerb ház is le fog döntetni; 3) a juniusi fosztogatáskor károsított felek mind a két rész által kárpótoltassanak; 4) a Porta teljesen kezkesedik a biztosított fellegvárért; 5) a nagyhatalmak és a magas Porta tisztjeiből s a szerb kormány által rendelt polgári tagokból álló bizottmány fogja eszközölni a kisajátítást; 6) Usicza és Szokol várak lerontatnak; 7) Belgrád, Fehér Izlam, Szemendria és Sabacz török várak őrségének száma az elkerülhetlen szükséghez képest fog meghatározatni; 8) Ali bey megbízott minden fennforgó kérdés lehető leggyorsabb elintézésével; 9) Valamint mindegyik fél köteles a fennálló viszonyokba nem avatkozni: a török kormányzatnak kötelességévé tétetik, hogy mindig illedelmesen viselje magát a szerb kormány iránt; 10) a létező önkényes csapatok felszámolandók; 11) a szerb katonaság állandó létszáma a magas porta és

Szerbia közti egyezkedés után leszállítandó, a szükséges mennyiségre; 12) Konstantinápolyban megígértetik, hogy a szerbek minden sérelme orvosoltatni fog. Napoleon császár sajátkezűleg írt levélben ajánlja Mihály hgnek ezen föltételek elfogadását.

— Berlin, sept. 19. A képviselőház mai ülésében olvastatott a költségvetési bizottmány jelentése. Simon kifejti a hadügyminiszter tegnapi és tegnapelőtti nyilatkozata közti ellenmondást. A surlódás most már hevesebb. A hadügyminiszter kijelenté, hogy az elnapolási indítvány őt magát is meglepte; ő szerdán semmi újat sem nyilvánítt, minthogy a kormány a Stavenhagen-féle jobbitmányt 1862-re elfogadja. Vincke constatirozza a vonatkozást, a legnyilvánvalóbb ellenmondást a külügyminiszter tegnapi és tegnapelőtti nyilatkozata között. A bizottmány javaslata a részletes tanácskozmány folytatására, elfogadtatott.

Legujabb. Az erdélyi ügyre vonatkozólag illetékes oldalról úgy értesül az „U. N.„ hogy Nádasy gr., erdélyi főkanclerár, szorosan programjához tartja magát; lassan bár de határozottan előre halad. A megyegyűléseket az új megyeszervezés folytán tartják meg, s azokon a közelben várható ország-

gyűlésre kedvező választások eszközölésére működnek. A választás módját illetőleg, azon körülménynél fogva, hogy a regalisták intézménye elavult s a régi választási rend szintén nem foganatosítható, új választási rendet dolgoznak ki, mely szerint a három uralkodó nemzetiség, a magyarok, szászok és románok, lehető egyenlő képviseltetésére törekednek, bár e mellett sem mérlegezhetik szigorúan, vajjon egy vagy két szavazattal melyiknek jut több. Az új választási rendet octroyálják, s ezt azzal mentik, hogy a régi módot is egyben másban meg kellett volna változtatni, s e változtatásokat octroyálni; ennél fogva jobb, ha mindjárt egészen újat és megfelelő octroyálnak. Bármily komolyan járnak el különben ez ügyben, annyi mégis bizonyos, hogy az országgyűlés ez évben nem fog összehivatni.

Távíratok tudósítás a bécsi börzéről

September 22-én: Nemzeti kölcsön 83.— 5% Metalliques 71.10. Bank-részvény 794.—. Hitel-részvény 217.—. Váltó Londonra 125.50. Ezüst 124.—. Arany 5.99.

September 20-kán: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 71.75. Erdélyi 69.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

Sz. 3250 1862. Árlejtési hirdetmény.

Sz. kir. Kolozsvár városában a fuvarozási 6. /- hat előfogatok s ugyan annyi szekerek kiállításának folyó 1862 ik november hó 1-től 1863 october 31-ig terjedőleg egy kekre évre leendő bérbe adására az árlejtés f. 1862-ik év **szepember 25-én** úgy délelőtti mint a délutáni hivatalos órákban tanácsbáznál a városgazdai 17 számú hivatalos szobában fog megtartatni.

A fölkiáltási összeg a mellék javadalmakon kívül 2250 forintban o. ért. állítván meg, bérvagyók erkölcsi maguk viseléséről és vagyoni állapotukról tanuskodó hivatalos bizonyítvánnyal és bánatpénz betétele végett a fölkiáltási összegnek 10 %-jával ellátva írt helyen és időben megjelenni fölhiatnak.

A szerződés föltételei tanácsbáznál a városgazdai hivatal szobájában a hivatalos órákban naponta áttekinthetők, de az árlejtést megelőzőleg is fölolvastatnak.

Sz. kir. Kolozsvár város tanácsa 1862-ik év szeptember 16-án tartott üléséből.

Gothárd József, főjegyző.

NEM HIVATALOS.

Bécs városi fogorvos BLAU

Kolozsvárra megérkezvén, mesterséges műfogak betévése és más fogorvosi segélytétel végett, naponta délelőtti 10 órától 1 óráig szállásán belmagyarutczájában **HIRSCHFELD ELIZ k. a. házánál 446 sz. alatt** megtalálható.

Itt mulatása csak péntekig szeptember 26-ig fog terjedni.

Tized kárpótlási ügyben.

GYORSABB KEZELÉS ÉS AZ ÉRDEKEK BIZTOSABB KÉPVISELETE TEKINTETÉBŐL, **october 1-én napjától kezdve Kolozsvárra is irodát nyitunk**, és így megbízóinktól levelezéseket, mind **Szebenben**, mind **Kolozsvárra** elfogadunk.

Kolozsvárra, szeptember 14-én 1862.

MURIDSÁN TESTVÉREK.

Egy gyógyszerész segéd

kerestetik özv. **Ritter Traugott** gyógyszerterárába **Kolozsvárra**.

Cs. kir. szabadalmazott és első amerikai szabadalmat nyert

átalán kedvelt

ANATHERIN-SZÁJVIZE

bécsi fogorvos **POPP J. G. urnak.** Ára 1 ft. 40 kr. o. é.

Ezen 13 év óta használatban levő szájaiz a fog- és szájdisekre nézve mint egyike a legjobb összeállításnak bizonyult be, magos és felfűrészek által toltatott száj- közlül levelezéseket, nézve pedig a legkiválóbb orvosi egyéniségek által számos bizonyítványokkal helyeseltetvén, minden további dicséretes föltöltes.

FOG-OLÓM.

melylyel az ember sajátkezűleg dughatja be odvas fogát. Ára 2 ft. 10 kr.

Cs. kir. legm. kivált.

ANATHERIN-FOGPÁSZTA. Ára 1 ft. 22 kr.

NÖVÉNY-FOGPOR Ára 36 kr. o. é.

BEZOMÁNYOSOK:

Kolozsvárra: **Wolff J.** és **Kludy J.** gyógyszer. Tordán: **Wolff G.** gyógyszer. Szebenben: **Zöhrer F.** és **Müller**, Steiner gyógyszerész. Brassóban: **Fabik János** fia, és **János** fia. **Károly-Fehérvári**: **Sander** gyógyszerész. Ruzs, **Wagner** könyvny. **Szeged**: **Misselbacher J. M.** **Beszterczén**: **Dietrich** és **Fleischer**. **Décsen**: **Kremer S.** **Décsen**: **Büchler A.** **Medgyesen**: **Folbert** gyógyszer. **Nagy-Enyeden**: **Oberth J.** gyógyszer. **Nagy-Váradon**: **Janki J.** **Huzella**. **Fogarason**: **Nehrer**, **Maros-Vásárhelyen**: **Bucher D.** és **Fogarasi**. **Balmazfalván**: **Korvig T.** **Szász-Edroson**: **Leonhardt J.** és **Wostch** gyógyszer. **Szász-Régenben**: **Traugott** és **Wachner**. **Zilahon**: **Uj. Ábrahám** **Gábor**. **Debreczenben**: **Beszler** gyógyszer. **Saltzman** és **Ozanak J.** **S-A-Uj-helyen**: **Deutsch** **József**. **Szinyér-Várallyn**: **E. Gerber** gyógyszer. **Szathmárra**: **Veisz J.** **Márm.-Szegeden**: **Hoffman** és **Rath**. **Holdmező-Vásárhelyen**: **Wagner K.** gyógyszer. **N-Károlyban**: **Jellinek** gyógyszer. **Nagy-Bányán**: **Tapp** gyógyszer. **Ó-Maróthon**: **Pfeiffer** urak.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűjével. (Bel-farkasutca 74 sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Hirdetmény.

(691) A magyar-láposi uradalom részéről közhírré tétetik, miszerint a **makkoltatás**, mely mintegy **300—400 darab sertésre elegendő** és a mező-városhoz közel eső erdőkben találhatók: minden perczben kész pénzért eladó.

Az alku megköthető szóval, vagy levél által Magyar-Láposon, tktes Kis Sámuel uradalmi ügyelő urnál.

VIRÁGGYANTA (BLÜTHENHARZ) a háziállatok terméketlensége ellen,

mint: **ménlovak, kanczák, bikák, tehenek, disznók, juhok és kecskék.** A vele eszközölt kísérletek folytán mindig biztosan hat, s azért legjobban ajánlható. A raktárnak uraknál a szer jószágáról számos bizonyítványok állnak megtekintésre.

Ára: **ménlovak és bikák részére 60 kr., kanczák, tehenek, disznók, juhok és kecskék részére 50 kr. osztrák értékben.**

Továbbá:

KORNEUBURGI MARHAPOR

lovak, szarvasmarhák és juhok számára

Királyi porosz és a királyi szász miniszterium engedélyével. Az utánzástól mint- és belyeg tilalom által törvénytellen megóvva.

A párisi, müncheni és bécsi állat-kímélési egylet által értemmel kitüntetve. Az utánzástól mint- és belyegtilalom által törvénytellen megóvva.

jónak találva több évi kísérletek által s egyszersmind a porosz király ő Felsége loistálóiában, ő Felségének vezérőrnagya s főlovászmestere ő nagyméltósága meghagyása folytán Willisen ur sokszoros próbáinál, dr. Knauert I. osztályu gyógyszerész és az összes királyi istállók főlovósa elismerése szerint, — mindig:

LONAL: torok-mirigy, bélgyöres, étvágyhiány eseteinél, s különösen a lónak teljes épségben s tüzesen tartására.

SZARVASMARHÁNAL: a vértejelésnél s a tehenek felpuffadásánál (szeles has), kevés, vagy rozsz tejelésnél, melynek minősége ennek használata után meglepőleg javul, — tüdőbajoknál; bornyuzás alatt ennek teheneknél alkalmazása igen előnyös, valamint a gyöngye borjuk láthatólag fejlődnek ennek beadása miatt.

JUHNAL: máj-metely elhárítására, az altest rothadásánál s más bajainál, hol a tehetlenséget tönkre teszi.

Kapható valódi minőségben:

Kolozsvárra: **Wolff J.** gyógyszer.; Szebenben: **Zöhrer F.**; Décsen: **Kremer Samu**; Nagyban: **Popp S.**; Szász-Régenben: **Ditrich** és **Wagner**; Tordán: **Welits Gábor** uraknál.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárra, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelyen, **Dobray Nándornál** S-Udvarhelyen, **Barthos Domokosnál** S-Szentgyörgyön kapható:

Protestans képes naptár

Szerkesztő tulajdonosa Dr. Ballagi Mór ur a jövő 1863-dik évi folyamból egész **Erdélyre** nézve nálam rendezvén egy főraktárt, a megrendeléseket egyenesen hozzám intézni kérem.

Ára a már megjelent 1863-dik évi folyamnak 40 kr.

A garaboncs diák naptára 1863-ra. Számos alkalmi és alkalmatlan képpel és képtelenséggel. Ára 80 kr. **Paprika Jancsi képes kalendáruma 1863-ra.** Sokféle hasznos és mulattató historikkal ellátva szerkesztő **Tatár Péter** a magyar nép számára. Ára 30 kr.

Bolond Miska naptára 1863-ra. Számos eredeti fametézettel. 80 kr. **István bácsi naptára 1863-ra.** Szerkesztő **Májor István**. Ára 50 kr.

Kertész gazdasági naptár 1863-dik évre: általános növényjegyzékkel és mívelési leirással ellátva. Szerkesztő **B. Nyáry Gyula** és **G. P. Ferencz**. Ára 1 ft. **Hettyer József.) Orvosi növénytan.** Latinból magyarítva és bővítve **Hamari Dániel**. Második kiadás. Ára 70 kr. **(Joachim Vilmos) Törvénykezési orvostan** rövid vázlatokban. Orvosok és jogászok számára. Második kiadás. Ára 70 kr.

(Forstinger János.) legujabb és legteljesb. körülbelül 25,000 idegen szónak magyarázását tartalmazó közhasznú kézikönyv. II-ik kiadás. Ára kötve 2 ft. **Költői vázlatok.** Irta **Stifter Adalbert**. Ára díszkötésben 3 forint. **Görög régiségtan** (antiquitas graeca) a tanuló ifjúság számára írta **Garda József**. Ára 50 kr.

(Hlygare Carlén.) Szeszélyes hölgy. **Poe Edgar** érdekesb novelláiból, fordította **Hang Ferencz**. Ára 1 ft. 40 kr.